

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

---

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor med motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Civilutskottet behandlar i detta yttrande de förslag i budgetpropositionen och motstående motioner som rör utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Sammanfattning

Civilutskottet förordar att finansutskottet föreslår att riksdagen beslutar om en ram för utgiftsområde 18 under budgetåret 2013 enligt regeringens förslag och även godkänner regeringens förslag om preliminär ram för budgetåren 2014–2016. Motstående förslag i de aktuella partimotionerna avstyrks således.

Avvikande meningar, från S, MP, SD respektive V, har lämnats till förman för förslagen om utgiftsområde 18 i respektive partimotion. Vidare har två särskilda yttranden (S, MP, SD, V) respektive (M, FP, C, KD) lämnats angående lagförslagen om privatuthyrning av bostäder.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen beslutar om en fördelning av utgifter på utgiftsområden som innebär att ramen för utgiftsområde 18 fastställs till 1 192 525 000 kronor för 2013. Riksdagen föreslås vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2014, 2015 och 2016 som riktlinje för regeringens budgetarbete. För utgiftsområde 18 innebär förslagen en ram om 1 203 miljoner kronor för 2014, 1 196 miljoner kronor för 2015 och 1 196 miljoner kronor för 2016.

Motionerna

Förslag om andra nivåer för ramen för utgiftsområde 18 läggs fram i partimotioner från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna respektive Vänsterpartiet.

Socialdemokraterna föreslår i sin partimotion 2012/13:Fi302 att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2013 ska fastställas till ett belopp som är 1 000 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Även för de därpå följande åren 2014–2016 föreslås att ramen utökas med motsvarande belopp. Den utökade ramen ska användas till ett nytt anslag för en byggbonus för ökad produktion av studentlägenheter och små hyresrättslägenheter.

Miljöpartiet föreslår i sin partimotion 2012/13:Fi303 att ramen för utgiftsområde 18 utökas med 160 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget 2013 och 150, 163 respektive 165 miljoner kronor under åren 2014–2016. Ramförslagen utgår från en satsning på ett kunskapscentrum för nya hyreslägenheter (5 miljoner kronor), medel till Boverket för en miljömålsanknuten samhällsplaneringssatsning (100 miljoner kronor), bulleråtgärder (10 miljoner kronor), en fond för fukt- och mögelskador (10 miljoner kronor) samt medel till information om radon (5 miljoner kronor). Konsumentverket föreslås få medel för tillsyn och marknadskontroller (10 miljoner kronor) och utbildning och information (10 miljoner kronor). Stödet till fristående konsumentorganisationer föreslås bli höjt (15 miljoner kronor). Vidare föreslås att anslaget Stöd gällande utveckling i strandnära lägen avvecklas.

Enligt förslaget i Sverigedemokraternas partimotion 2012/13:Fi219 bör ramen för utgiftsområde 18 under budgetåren 2013–2016 utökas med 105, 106, 107 respektive 108 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslagen. Ramförslagen utgår från att anslaget Stöd för att underlätta för enskild att ordna bostad minskar och att ett nytt anslag införs för bidrag till upprustning av miljonprogramsområdena som partiet föreslår ska uppgå till 140 miljoner kronor per år.

I Vänsterpartiets partimotion 2012/13:Fi250 föreslås att ramen för budgetåret 2013 fastställs till ett belopp som är 1 165 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Ramen för budgetåren 2014 och 2015 föreslås bli utökad med 2 165 respektive 3 165 miljoner kronor. Ramförslaget för 2013 utgår från ett höjt anslag till Boverket för information om upphandling m.m. (10 miljoner kronor), ett nytt investeringsstöd för hyresrätter (1 000 miljoner kronor), ett nytt hissbidrag (100 miljoner kronor), ett nytt anslag för information om kooperativ hyresrätt (10 miljoner kronor) samt höjt anslag till Konsumentverket för stimulans av kommunal konsumentvägledning (45 miljoner kronor).

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och i partimotionerna om ramar för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik under 2013–2016 kan sammanfattas i följande tabell.

Förslag om ram för utgiftsområde 18

Förslagen i partimotionerna redovisas som avvikelser från regeringens förslag. Beloppen anges avrundade till miljoner kronor.

	2013	2014	2015	2016
Regeringen	1 193	1 203	1 196	1 196
S	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000
MP	+160	+150	+163	+165
SD	+105	+106	+107	+108
V	+1 165	+2 165	+3 165	–

Utskottets ställningstagande

Utgiftsområde 18 innefattar anslag med inriktning på två politikområden med stor betydelse för människors vardag, nämligen bostads- och konsumentfrågorna. Det är två områden som starkt påverkas av såväl den nationella och internationella ekonomiska utvecklingen som hushållens bedömning av hur privatekonomin kommer att utvecklas. Vidare utmärks framför allt bostadsfrågorna av att ansvaret fördelas på flera beslutsnivåer och ett flertal olika aktörer. Detta påverkar i hög grad förutsättningarna för politiska beslut på central nivå och hur de kan få genomslag på bl.a. sektorns investeringar i nya bostäder och förnyelse av bostadsbeståndet. Sammantaget innebär detta att de politiska insatserna när det gäller bostads- och konsumentfrågor endast till begränsad del är beroende av de insatser som görs inom ramen för statsbudgeten.

Under de senaste åren har ett flertal åtgärder vidtagits för att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Inriktningen av detta arbete har varit att lägga grunden för stabila och långsiktiga spelregler inom bostadssektorn och att hushållens behov och efterfrågan ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Denna omläggning har bl.a. inneburit att konkurrensnedvidande subventioner avvecklats, byggnadslagstiftningen förenklats

och att hyresbostadsmarknaden fått nya konkurrensneutrala regler. Det kan emellertid konstateras att mycket arbete återstår för att uppnå en väl fungerande bostadsmarknad i hela landet liksom ett bostadsbyggande som kan svara mot behoven på kort och lång sikt. Flera pågående utredningar och andra åtgärder är inriktade på frågor som behöver klarläggas och där ytterligare åtgärder kan behövas. Det gäller bl.a. behovet av att tydliggöra kommunernas bostadsförsörjningsansvar och underlätta en regional samverkan för att uppnå en fungerande bostadsmarknad. Arbetet med att introducera den nya plan- och bygglagen fortsätter; kvarstående problem med lagstiftningen behöver uppmärksammas. Flera utredningar som pågår eller nyligen har redovisats kan leda fram till ytterligare förenklingar av plan- och byggprocessen och en effektivare bostadsmarknad.

Det mest uppmärksammade problemet på bostadsmarknaden är den brist på bostäder som råder i delar av landet, framför allt i storstäderna. Bostadsbristen kan få konsekvenser i flera avseenden, bl.a. för ungas möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden, vid studenters val av studieort och för möjligheterna att ta anställning på en ny ort. Problemen har till stor del sin grund i att bostadssektorns funktionssätt fortfarande påverkas av flera decenniers omfattande statliga reglering och styrning på området. Under de senaste åren har även den allmänna ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska oron i Europa starkt påverkat framför allt nybyggandet av bostäder.

Civilutskottet kan konstatera att regeringen i budgetpropositionen redovisar ett flertal åtgärder och lägger fram förslag som är inriktade på att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Det gäller åtgärder som är inriktade på såväl en ökad nyproduktion som ett mer effektivt utnyttjande av dagens bostadsbestånd. Dessa åtgärder återfinns i olika delar av budgetpropositionen och således inte endast under utgiftsområde 18. Bland de åtgärder som är inriktade på bostadssektorn men ligger utanför civilutskottets beredningsområde kan nämnas ett höjt schablonavdrag vid beskattning av inkomster från uthyrning av den egna bostaden, sänkt fastighetsavgift för flerbostadshus, förlängt undantag från fastighetsavgift vid nyproduktion och extra medelstilldelning till länsstyrelserna samt mark- och miljödomstolarna för att förkorta handläggningstiderna av ärenden enligt plan- och bygglagen. Civilutskottet ser positivt på dessa åtgärder liksom på det förslag om ökade resurser för forskningsinsatser för ett hållbart samhällsbyggande som regeringen har aviserat.

När det gäller utgiftsområde 18 har anslagsförslagen beräknats med utgångspunkt från ett flertal åtgärder som kan bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad på kortare och längre sikt. Exempelvis har myndighetsanslaget för Boverket beräknats för att ge utrymme för olika åtgärder som är inriktade på boendesituationen för unga och studenter. Verket får i uppdrag att se över byggreglerna för student- och ungdomsbostäder och att genomföra en inventering av lämplig mark för tillfälliga studentbostäder. Vidare föreslår regeringen att det inrättas ett särskilt anslag som ska finan-

siera ett statligt stöd för innovativt byggande av bostäder för unga. Syftet är att uppmuntra aktörerna att tänka nytt och kreativt kring bostäder för unga. Ytterligare två anslagsposter har tillkommit sedan beredningen av föregående års budgetproposition. Ett anslag inrättas för att beslutsunderlag snabbt ska kunna tas fram och vid behov leda till åtgärder inom det bostadspolitiska området, och medel för stöd gällande utveckling i strandnära lägen förs upp på ett eget anslag. Dessa medel syftar till att underlätta attraktivt boende på landsbygden. Under utgiftsområde 18 i budgetpropositionen läggs också ett lagförslag fram som syftar till att stimulera privatuthyrning av egen bostad. Lagen ska gälla när en privatperson hyr ut en egen bostadsrättslägenhet, en- eller tvåfamiljshus eller ägarlägenhet.

Även inom det konsumentpolitiska området ger regeringens redovisning och förslag under utgiftsområde 18 uttryck för en aktiv politik med satsningar på områden där särskilda insatser krävs. Exempelvis föreslås ett ökat anslag till Konsumentverket för att möjliggöra en förstärkt tillsyn över de finansiella marknaderna och för att motverka överskuldssättning. De politiska insatser som redovisas i budgetpropositionen är till stor del inriktade på att stärka konsumenternas ställning och säkerställa ett ändamålsenligt konsumentskydd. Arbetet är i hög grad kopplat till EU-samarbetet på området. Flera pågående eller nyligen avslutade utredningsinsatser innebär emellertid att även flera nationella åtgärder för stöd till konsumenterna för närvarande övervägs.

När det gäller de alternativa budgetförslag som läggs fram i partimotionerna kan utskottet konstatera att de i hög grad innebär en återgång till en bostadspolitik som bygger på statliga subventioner snarare än långsiktiga och stabila spelregler för sektorn. Såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet vill således inrätta någon form av produktionsbidrag till bostadsbyggandet. Sverigedemokraterna föreslår ett bidrag till renovering av bostäder i miljonprogramsområdena. Vänsterpartiets budgetförslag innebär att medel till detta ändamål ska utgå i form av en skattesubvention. Socialdemokraterna lägger fram ett förslag om ett system med statliga kreditgarantier för renovering av hyresfastigheter från perioden 1950–1975. Några medel för ändamålet föreslås inte. Det kan emellertid noteras att när Socialdemokraterna lade fram motsvarande förslag föregående år ansåg man att systemet förutsatte en betydande statlig subvention för att få avsedd effekt.

Civilutskottet avvisar förändringar i den förda politiken i den riktning som föreslås i de aktuella partimotionerna. När det slutligen gäller förslaget om ram för utgiftsområde 18 från Miljöpartiet utgår det från ett antal mindre anslagsökningar inom såväl det bostads- som konsumentpolitiska området. Utskottet kan konstatera att de i flera fall är inriktade på områden som redan har hög prioritet i regeringens och de berörda myndigheters arbete. Det gäller exempelvis arbetet med åtgärder som kan öka utbudet av bostäder för unga och studenter, utveckling av formerna för en miljöanpassad fysisk samhällsplanering samt arbetet med tillsyn och infor-

mation på konsumentområdet. Ramförslaget från Miljöpartiet förutsätter vidare att den statliga satsningen på att underlätta attraktivt boende på landsbygden avbryts, vilket utskottet inte kan ställa sig bakom.

Civilutskottets sammanvägda bedömning är att den av regeringen föreslagna ramen för utgiftsområde 18 bör ge tillräckligt utrymme för de anslag inom bostads- och konsumentpolitiken som utskottet senare i höst har att ta ställning till. De förslag om nya anslag eller anslagshöjningar som bildar utgångspunkt för ramförslagen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ger således inte utskottet anledning att föreslå någon förändring av regeringens förslag om ramen för utgiftsområde 18.

Civilutskottet förordar att finansutskottet föreslår att riksdagen beslutar om en ram för utgiftsområde 18 under budgetåret 2013 enligt regeringens förslag och även godkänner regeringens förslag om preliminär ram för budgetåren 2014–2016. Motstående förslag i de aktuella partimotionerna avstyrks således.

Stockholm den 23 oktober 2012

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Carina Ohlsson (S), Eva Bengtson Skogsborg (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V), Thomas Finnborg (M) och Lars Eriksson (S).

Avvikande meningar

1. **Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (S)**

Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S) anför:

Inom civilutskottets beredningsområde och utgiftsområde 18 hanteras de bostads- och konsumentpolitiska frågorna. Det behövs ett ökat politiskt ansvarstagande inom båda dessa områden. På det bostadspolitiska området kräver den låga nivån på bostadsproduktionen och bristen på tillgängliga bostäder omedelbara politiska initiativ.

Nyproduktionen av bostäder har under de senaste åren legat på en klart otillräcklig nivå. Under innevarande år har produktionsnivån fallit ytterligare. Bristen på tillgängliga bostäder och det knappa bostadsbyggandet är ett allvarligt hinder för tillväxt och en fungerande arbetsmarknad. Den leder till att människor inte kan flytta till orter som kan erbjuda arbete och utbildning och till att unga inte kan skaffa ett eget boende. Utvecklingen av bostadsbyggandet är till stor del en följd av att all aktiv bostadspolitik från regeringens sida är avvecklad. Regeringens bostadspolitik tycks i stället vara inriktad på att löpande utforma nya utredningsuppdrag.

Det behövs nu en aktiv statlig insats för att få i gång byggandet av den typ av bostäder där bristen och efterfrågan är som störst. Socialdemokraternas budgetförslag för utgiftsområde 18 tar fasta på detta behov. Budgetförslaget innebär att ramen för utgiftsområde 18 utvidgas med 1 000 miljoner kronor per år under perioden 2013–2016. Dessa medel ska användas till en bonus vid byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter. Utvärderingar av de stödformer med liknande inriktning som fanns i början av 2000-talet, fram tills den borgerliga regeringen tillträdde, visar att denna typ av stimulans kan få en betydande effekt.

En byggbonus måste emellertid kombineras med andra åtgärder för att få tillräckligt genomslag. I dag har vi en ny plan- och bygglag som bidrar till en lång planeringsprocess med ökad administration och osäkerhet. Den nya lagen behöver moderniseras, förenklas och förtydligas samtidigt som plan- och byggprocessen behöver effektiviseras och byråkratin minska. Ett ökat bostadsbyggande förutsätter att alla initiativ för att få fram prisvärda bostäder med rimlig lönsamhet måste prövas och tas till vara.

Bostadspolitik handlar emellertid inte bara om nyproduktionen utan också om att ge förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad och en långsiktigt hållbar förnyelse av bostadsbeståndet. Det behövs incitament för att dagens bostadsbestånd ska kunna användas mer effektivt. Förslag med denna inriktning måste dock vara väl underbyggda och konsekven-

serna för bostadsmarknaden som helhet måste vara analyserade. Tyvärr uppfyller inte det förslag om privatuthyrning av bostäder som regeringen lagt fram i årets budgetproposition dessa krav.

Omkring 650 000 lägenheter byggda under miljonprogrammet är i dag i behov av upprusning och förnyelse. Enligt olika beräkningar uppgår kostnaden för önskvärda åtgärder till 240–300 miljarder kronor. Problemet är att investeringarna inte alltid är företagsekonomiskt lönsamma. Betalningsförmågan hos hyresgästerna kan också vara begränsad. Sett i ett samhällsekonomiskt perspektiv är emellertid investeringar i upprustning både nödvändiga och lönsamma. För att påskynda renoveringen av bostadsbeståndet föreslår vi att det inrättas ett system där staten, eventuellt tillsammans med berörd kommun, får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerbostadshus inom en ram på totalt 20 miljarder kronor. Systemet skulle kunna bidra till att täcka finansieringsbehovet för renoveringen av omkring 60 000 lägenheter.

Utöver de ovan redovisade åtgärderna behövs insatser på ett flertal områden om den statliga bostadspolitiken ska kunna återupprättas och bidra till en fungerande bostadssektor. Det är då fråga om åtgärder som inte primärt kräver statliga anslag utan snarare ett statligt engagemang i samverkan med kommunerna och bostadsmarknadens parter. Förslag med denna inriktning har lagts fram i motioner från Socialdemokraterna och kommer att behandlas av civilutskottet senare i höst. Även på det konsumentpolitiska området har Socialdemokraterna lagt fram förslag som är möjliga att genomföra inom ramen för de anslag som föreslås i budgetpropositionen.

Sammanfattningsvis anser vi att finansutskottet bör föreslå att riksdagen ställer sig bakom det förslag om ramen för utgiftsområde 18 som föreslås i den socialdemokratiska partimotionen 2012/13:Fi302. Regeringens förslag, liksom motsvarande förslag i övriga aktuella partimotioner, bör således avstyrkas.

2. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsför-sörjning och byggande samt konsumentpolitik (MP)

Jan Lindholm (MP) anför:

Miljöpartiet lägger i sitt budgetalternativ fram ett flertal förslag med betydelse för bostadssektorn och konsumentfrågorna. Det behövs en fungerande bostadspolitik som omfattar åtgärder på såväl nationell som lokal nivå. Inriktningen av vårt budgetförslag för bostadssektorn är att bl.a. miljö-, klimat- och energifrågorna ska beaktas i mycket högre grad och att bostadsbristen för unga ska tas på allvar. När det gäller konsumentfrågorna krävs ett betydligt större statligt och kommunalt engagemang. Inom utgiftsområde 18 läggs förslag fram som innebär förstärkt marknadskontroll, utökade informations- och utbildningsinsatser samt stöd till fristående konsumentorganisationer.

Förslaget i Miljöpartiets partimotion 2012/13:Fi303 om utgiftsområde 18 innebär att ramen behöver utökas med 160 miljoner kronor 2013 och med 150, 163 respektive 165 miljoner kronor för de tre därpå följande budgetåren. Under 2013 ska den utökade ramen användas för de satsningar som kortfattat beskrivs nedan.

Ett nationellt kunskapscentrum bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden bör inrättas. Fokus bör ligga på att möjliggöra en ökad byggnadstakt av hyresbostäder lämpliga för unga och studenter. Centrets verksamhet ska bl.a. omfatta spridning av goda exempel på yt- och kostnadseffektiv nyproduktion, stimulera forskning och innovation och generera samarbeten i byggprojekt. Miljöpartiet föreslår även åtgärder som inte ingår i det nu aktuella ramförslaget för att stimulera tillkomsten av studentbostäder. Det gäller förslag om att direktiven till Akademiska Hus AB bör kompletteras så att bolaget ges möjlighet att tillhandahålla studentbostäder och upplåta mark för detta ändamål. Vidare har Miljöpartiet föreslagit att fastighetsskatten avskaffas helt för byggnader med studentkorridorer.

Ett stort antal liv skulle årligen kunna räddas om alla bostäder med radonhalter över gällande riktvärden blev åtgärdade. Anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bör därför få ett medelstillskott. Dessa medel ska användas till en informationskampanj om riskerna med radon och till att finansiera en därmed ökad efterfrågan på bidrag.

Anslaget till Boverket bör årligen utökas med 120 miljoner kronor för att finansiera flera satsningar. Ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering ger möjlighet att utveckla metoder för hur större hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljö samt ekologiska och sociala mervärden i planeringsarbetet. Det gäller metoder som bl.a. kan leda till minskat bilberoende, förbättrad kollektivtrafik och ett bra serviceutbud i bostadsområdena. Anslagsökningen ska vidare användas till att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen. I dag utsätts alltför många för buller i sin närmiljö. Om vi ska nå målet om en minskning av bullret med 5 dBA utomhus vid bostadsmiljöer till 2020 i förhållande till 1998 är det nödvändigt med åtgärder i den byggda miljön som minskar inslaget av bilism. Medelstillskottet till Boverket medger också att arbetet med att motverka fukt- och mögelskador i bebyggelsen kan återupptas. Den tidigare avvecklingen av Fonden för fukt- och mögelskador var mycket olycklig eftersom felkonstruerade hus och allvarliga fukt- och mögelskador fortsätter att vara ett stort problem som kräver insatser från statens sida.

Under de senaste åren har regeringen vidtagit flera åtgärder som har lett till ett successivt försämrat strandskydd. Det stöd som kan utgå till kommunerna genom förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bidrar till denna utveckling. Denna stödform, liksom det anslag som finansierar stödet, bör därför avvecklas.

Konsumentverket har i sitt budgetunderlag pekat på att det krävs en resursförstärkning för att verket ska kunna satsa på vissa särskilt angelägna områden, bl.a. tillsynsarbetet. Miljöpartiets förslag om ram för utgiftsområde 18 medger ett höjt anslag till Konsumentverket som ska användas till att förstärka arbetet med tillsyn och marknadskontroller. Verket har också konstaterat att såväl efterfråge- som utbudssidan på marknaden präglas av en utveckling som går emot allt sämre kunskaper om rättigheter och skyldigheter. Den föreslagna anslagsökningen ska därför också användas för informations- och utbildningsinsatser till barn och ungdomar.

Miljöpartiets ramförslag innebär på konsumentområdet också att anslaget Åtgärder på konsumentområdet kan höjas med 15 miljoner kronor per år under perioden 2013–2016. Dessa medel ska användas för stöd till fristående konsumentorganisationer såsom Sveriges Konsumenter samt till återuppriktande av Kilen eller motsvarande organisation med ansvar för stöd till människor som är drabbade av läkemedelsberoende och andra läkemedelsbiverkningar samt till kunskapsspridning i ämnet.

För att möjliggöra de angelägna satsningar som kortfattat beskrivits ovan behöver ramen för utgiftsområde 18 utvidgas i enlighet med förslaget i Miljöpartiets partimotion 2012/13:Fi303. Jag anser att detta förslag bör vinna riksdagens bifall. Regeringsförslaget och förslagen i övriga partimotioner bör således avslås.

3. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsför-sörjning och byggande samt konsumentpolitik (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Bostadspolitikens uppgift är att bidra till en fungerande bostadsmarknad och att skapa förutsättningar för ett välplanerat, energieffektivt och hållbart bostadsbyggande för både ung och gammal. De omfattande problemen på bostadsmarknaden och ett otillräckligt bostadsbyggande visar emellertid att regeringens bostadspolitik inte förmått att leva upp till detta mål. En omfattande bostadsbrist i delar av landet, studenter som tvingas avstå från en utbildningsplats då de inte hittar ett boende och ett stort antal bostadsområden som är präglade av utanförskap och dåligt underhållna bostäder är några av de problem som regeringen inte förmått hantera på ett godtagbart sätt.

Sverigedemokraterna redovisar i sin budgetmotion och i kommittémotioner ett antal åtgärder som kan bidra till att minska problemen på bostadsmarknaden. Det gäller åtgärder som underlättar andrahandsuthyrning, stimulerar byggnation av studentbostäder och även i övrigt bidrar till ökad nybyggnation genom förenklade regelverk samt stöd till akuta åtgärder för att få i gång en upprustning av miljonprogramsområdena. Även vårt förslag om att riva upp den s.k. EBO-lagen bör ses som en viktig och nödvändig bostadspolitisk åtgärd som kan bidra till bättre fungerande bostadsområden. Dessa åtgärder berör flera delar av statsbudgeten och sål-

des inte enbart utgiftsområde 18. Våra förslag som påverkar ramen för utgiftsområde 18 måste emellertid ses tillsammans med förslagen inom andra delar av statsbudgeten.

Ett snabbt sätt att öka utbudet av bostäder är att underlätta andrahandsuthyrning och även uppmuntra till uthyrning av del av en bostad. Sverigedemokraterna vill därför göra det skattefritt att hyra ut del av bostaden men också skattebefria andrahandsuthyrningen och göra reglerna för denna typ av uthyrning mer flexibla. Dessa åtgärder kan på kort tid lösgöra ett stort antal bostäder för unga och studenter. Det statsfinansiella bortfallet skulle bli begränsat medan de samhällsekonomiska vinsterna skulle bli stora när bostadsytan i beståndet kan nyttjas på ett mer effektivt sätt. I Sverigedemokraternas budgetalternativ avsätts 400 miljoner kronor årligen för att underlätta andrahandsuthyrning.

Det krävs emellertid också åtgärder som är direkt inriktade på studentbostäderna. I dag utgår full fastighetsavgift för dessa bostäder, till skillnad från bostäder som klassificeras som elevhem. Sverigedemokraterna föreslår därför att den kommunala fastighetsavgiften för studentbostäder avskaffas. I vårt budgetalternativ avsätter vi 114 miljoner kronor 2013 för detta ändamål. Totalt under budgetperioden avsätter vi 489 miljoner kronor för att stimulera byggandet av studentbostäder. Vi vill också förenkla vissa byggregler för att göra det billigare att bygga fastigheter. Främst är det kravet på hiss och andra krav på studentlägenheter som vi vill förändra så att det smidigare och billigare ska gå att producera studentlägenheter.

De s.k. miljonprogramsområdena präglas i dag av ett omfattande utanförskap och är dessutom ofta i ett stort behov av upprustning och omstrukturering. Detta är primärt frågor som fastighetsägarna och kommunerna bör ta ett gemensamt ansvar för. Problemen är emellertid så akuta och omfattande och att det nu krävs statliga insatser för att initiera åtgärder som kan leda till att utanförskapsområden åter blir en del av samhället. Miljonprogramsområdena kännetecknas ofta av en hög andel invandrare som står utanför arbetsmarknaden och är fast i bidragsberoende. I dessa områden är det inte ovanligt att grundläggande gemensamma värderingar om jämställdhet och respekt för varandra och våra lagar inte fått genomslag.

För att komma till rätta med detta problemkomplex krävs genomgripande reformer och en i grunden annan politik. Det är således inte främst fråga om ett bostadspolitiskt problem, men en satsning på upprustning och omstrukturering av miljonprogramsområdena kan utgöra en del av ett åtgärds paket för att vända den negativa utvecklingen i våra segregerade bostadsområden. Eftersom upprustningsåtgärder inom dessa områden inte alltid är företagsekonomiskt motiverade finns det ett motiv för att staten ska bidra till att finna finansieringslösningar. Sverigedemokraterna föreslår därför ett riktat anslag med stöd i form av ett garantiprogram för upprustning och omstrukturering av miljonprogrammets utanförskapsområden. Risken med alla former av byggsuventationer är att de driver upp byggpriserna och snedvrider konkurrensen. Anslaget bör därför fördelas

över tiden så att övriga åtgärder i miljonprogramsområdena hinner få effekt. Vi vill också skapa en långsiktig och hållbar lösning vad gäller upprustningsbehov och underhåll för bostadsbestånden i vårt land genom att det införs skattefria underhållsfonder.

På ett nytt anslag under utgiftsområde 18 föreslår vi att det årligen avsätts 140 miljoner kronor, dvs. totalt 560 miljoner kronor under den nu aktuella budgetperioden, för att stimulera upprustning av miljonprogramsområdena. Inom utgiftsområdet är det samtidigt möjligt att minska anslaget till s.k. hyresgarantier eftersom dessa hittills har kommit till mycket begränsad användning. Minskningen år 2013 bör uppgå till 35 miljoner kronor.

De ovan beskrivna åtgärderna med bostadspolitisk inriktning innebär att Sverigedemokraterna föreslår att det avsätts totalt 654 miljoner kronor 2013 och 2 649 miljoner kronor under budgetperioden för att råda bot på de mest akuta problemen på bostadsmarknaden.

Jag anser sammanfattningsvis att finansutskottet bör ställa sig bakom förslaget i Sverigedemokraternas partimotion 2012/13:Fi219 om en utvidgning av ramen för utgiftsområde 18 med 105 miljoner kronor 2013, 106 miljoner kronor 2014, 107 miljoner kronor 2015 och 108 miljoner kronor 2016. Finansutskottet bör även ställa sig bakom övriga bostadspolitiska satsningar som beskrivits ovan. Regeringens ramförslag liksom motsvarande förslag i de övriga partimotionerna bör avstyrkas.

4. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsför-sörjning och byggande samt konsumentpolitik (V)

Marianne Berg (V) anför:

Inom utgiftsområde 18 hanteras anslag med bostadspolitisk och konsumentpolitisk inriktning. Vänsterpartiet anser att Sverige behöver en ny bostadspolitisk och en konsumentpolitik som kan balansera de kommersiella intressena. Detta är också en utgångspunkt för vårt förslag om ramen för utgiftsområde 18. Våra förslag med betydelse för framför allt bostadspolitiken berör emellertid även andra utgiftsområden samt statsbudgetens inkomstsida.

Alla människor, inte bara de med särskilt goda ekonomiska förutsättningar, ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en trygg boendemiljö. Hyresrätten har därför en särskilt viktig roll på bostadsmarknaden. Alla billiga hyresrätter behövs. De ska inte dras undan från hyresmarknaden genom ombildningar till bostadsrätter. Omkring 250 000 unga vuxna saknar i dag ett eget boende. För att fylla behovet skulle det behövas omkring 160 000 nya bostäder. Vänsterpartiet vill möta bostadsbristen genom ett ökat bostadsbyggande. Genom investeringar i nyproduktion och upprustning av bostäder skapas också samhällsnyttiga jobb.

Vänsterpartiets mål är att det ska byggas 40 000 bostäder om året varav en majoritet ska vara hyresrätter. Vi vill därför utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter till rim-

liga priser, med låg energiförbrukning och bästa möjliga miljöhänsyn. Detta stöd bör finansieras med ett nytt anslag inom utgiftsområde 18 som under 2013 uppgår till 1 000 miljoner kronor och under de två därpå följande åren till 2 000 respektive 3 000 miljoner kronor. Med vårt förslag möjliggörs en fördubbling av antalet nyproducerade hyresrätter jämfört med i dag. Stödet ska riktas mot tillväxtorter och orter där bristen på ändamålsenliga och efterfrågade bostäder är särskilt stor. Även kooperativa hyresrätter ska omfattas av stödet. Det bör också vara möjligt att få stöd för att bygga om befintliga kontorslokaler m.m. till hyresrätter.

Vänsterpartiet vill vidare ge möjlighet till upprustning av bostadsbeståndet för att möta dagens och framtidens behov. Det är emellertid dags att styra om subventionerna från villor och bostadsrätter till en upprustning och förnyelse av miljonprogramsområdena. Vänsterpartiet föreslår därför att dagens ROT-avdrag för villor och bostadsrätter tidsbestäms så att det endast finns kvar t.o.m. utgången av 2013. Den maximala skattereduktionen bör också sänkas till 15 000 kronor under 2013.

Vi föreslår i stället ett nytt upprustningsprogram för flerbostadshus. Vi vill skapa förutsättningar för att landets hyresgäster ska kunna bo i moderna, funktionella lägenheter med ökad tillgänglighet och med låg energiförbrukning samt låga koldioxidutsläpp. I dag är omkring 300 000 av lägenheterna i det s.k. miljonprogrammet inom allmännyttan i behov av upprustning. Vi bedömer att 60 000 bostäder årligen kan upprustas och renoveras energieffektivt med våra förslag. Upprustningsprogrammet finansieras genom skattekreditering och belastar således statsbudgetens inkomstsida. På motsvarande sätt finansieras ett stöd till upprustning av välfärdslokaler och till ombyggnader som leder till bättre tillgänglighet i offentliga och kommersiella lokaler.

Inom utgiftsområde 18 innebär vårt budgetförslag att det kan inrättas ett hissbidrag som en ytterligare satsning på att förbättra tillgängligheten i samhället. Vårt ramförslag rymmer även särskilda medel till Boverket för informationsverksamhet för bättre upphandlingar i kommunerna och för att motverka ekonomisk brottslighet i samband med bostadsbyggande. Ett särskilt anslag bör också inrättas för information om hur den kooperativa hyresrätten kan utvecklas och stärkas.

På det konsumentpolitiska området är bristen på en god konsumentvägledning ett av de stora problemen. Vänsterpartiets förslag om utgiftsområde 18 innebär en kraftig anslagsökning för Konsumentverket som ger möjlighet till en nödvändig satsning på den kommunala konsumentvägledningen. De tillkommande medlen ska användas för ett stimulansbidrag riktat till kommunerna. I ett första steg ska Konsumentverket se till att det finns tillgång till konsumentvägledning i de största kommunerna.

De ovan beskrivna satsningarna innebär att ramen för utgiftsområde 18 bör utvidgas med 1 165 miljoner kronor för 2013, 2 165 miljoner kronor för 2014 och 3 165 miljoner kronor för 2015. Därutöver innebär våra förslag att tillräckliga medel reserveras för upprustning av flerbostadshus på den del av statsbudgeten som inte bereds av civilutskottet.

Jag anser sammanfattningsvis att finansutskottet bör ställa sig bakom förslaget i Vänsterpartiets partimotion 2012/13:Fi250 om ram för utgiftsområde 18 under perioden 2013–2015 samt övriga budgetförslag med bostadspolitisk inriktning. Motsvarande förslag i budgetpropositionen och i övriga partimotioner bör avstyrkas.

Särskilda yttranden

1. Lagförslagen om privatuthyrning av bostäder (S, MP, SD, V)

Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V) och Lars Eriksson (S) anför:

I samband med civilutskottets beredning av yttrandet till finansutskottet över ramen för utgiftsområde 18 har förslag väckts om att lagförslagen i budgetpropositionen om privatuthyrning ska överlämnas till finansutskottet för att behandlas i betänkande 2012/13:FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna.

De aktuella lagförslagen har av kammaren remitterats till civilutskottet för beredning. Vi ser inga skäl till att i detta ärende frånga den ordning som riksdagen hittills har tillämpat för beredning av civilrättslig lagstiftning.

2. Lagförslagen om privatuthyrning av bostäder (M, FP, C, KD)

Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Margareta Cederfelt (M), Ola Johansson (C), Jessika Vilhelmsen (M), Otto von Arnold (KD) och Thomas Finnborg (M) anför:

Vi vill uppmärksamma finansutskottet på en fråga som enligt vår mening borde ha behandlats i civilutskottets yttrande. Det gäller de förslag om lagstiftning om privatuthyrning av bostäder som läggs fram i den del av budgetpropositionen som remitterats till civilutskottet. Lagförslagen syftar till att underlätta privatuthyrning och därmed bidra till ett mer effektivt utnyttjande av bostadsbeståndet.

En konsekvens av de nya reglerna blir ett ökat antal upplåtelse och därmed ökade skatteintäkter, eftersom hyran är skattepliktig i den utsträckning den överstiger schablonavdraget. Detta framgår klart av den konsekvensbeskrivning som finns redovisad i propositionen. Vidare framgår det av regeringens redovisning av hur budgetens inkomster för 2013 har beräknats (budgetpropositionen volym 1) att regeringen har beaktat denna skattekonsekvens i inkomstberäkningen. Ett eventuellt avslag på hela eller delar av regeringens förslag om privatuthyrning får således budgeteffekter. Vi kan emellertid konstatera att de motioner från flera partier som innehåller yrkanden om avslag på lagförslagen helt tycks bortse från dessa budgeteffekter. Inte heller i partimotionerna om statsbudgeten finns någon redovisning av att sådana budgeteffekter har beaktats.

Mot denna bakgrund förslog vi i samband med civilutskottets inledande beredning att ärendet skulle bordläggas och att företrädare för regeringen skulle bjudas in för att ge kompletterande underlag i frågan om lagförslagens budgeteffekter. Majoriteten i utskottet – bestående av ledamöter från S, MP, SD och V – avvisade emellertid detta förslag.

Som ett andra alternativ föreslog vi att lagförslagen och aktuella motionsyrkanden skulle överlämnas till finansutskottet tillsammans med ett yttrande från civilutskottet. En sådan ordning skulle möjliggöra en samordnad beredning av lagförslagen och de därtill kopplade budgetfrågorna. Även detta förslag avvisades emellertid av samma majoritet i civilutskottet.

Vi anser sammanfattningsvis att frågan om lagförslagens samband med statens budget för 2013 borde ha klarlagts innan beredningen av sakfrågan om reglerna för privatuthyrning påbörjas.